

MEMORIE VAN TOELICHTING BIJ DE GEDRAGSCODE VAN DE UNIVERSITEIT GENT INZAKE GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG

1. Algemeen kader: de UGent-principeverklaring over welbevinden op het werk

Aan de UGent werd volgende principeverklaring over welbevinden op het werk goedgekeurd (cf. Bestuurscollege van 5 september 2013):

Art. 1:

Deze principeverklaring is bestemd voor iedereen die als medewerker bij de werking van de Universiteit Gent betrokken is. Zij betreft de activiteiten die samen het universitaire leven uitmaken, omvattende de onderwijs-, onderzoeks- en dienstverlenende activiteiten en de administratieve-technische en sociale activiteiten die deze kernactiviteiten ondersteunen.

Art. 2:

De UGent profileert zich als maatschappelijk geëngageerde, open en pluralistische universiteit. Voor de medewerkers bouwt de UGent aan een veilige, gezonde en aangename werkomgeving waarin de medewerkers zich goed voelen zodat zij zich in hun werksituatie ten volle kunnen ontplooien.

Art. 3:

De UGent streeft naar een duurzaam psychosociaal welzijnsbeleid waarin psychosociale risico's zoals stress en relationele moeilijkheden op het werk zoveel mogelijk worden voorkomen. Niet alleen veiligheid en gezondheid hebben immers een invloed op hoe medewerkers zich voelen op de werkplek. Ook psychosociale factoren zoals arbeidsverhoudingen en arbeidsorganisatie kunnen het welbevinden op het werk positief of negatief beïnvloeden.

Art. 4:

Vanuit zorgzaamheid voor het psychosociaal welzijn van alle medewerkers, stimuleert de UGent een positief werkklimaat waarin iedereen respectvol met elkaar omgaat.

Grensoverschrijdend gedrag op het werk (waaronder geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag) wordt aan de UGent niet getolereerd. De UGent voorziet procedures om ongewenst grensoverschrijdend gedrag aan te pakken als het zich voordoet.

De UGent duldt geen misbruik van alcohol en medicatie zoals omschreven in de betreffende afspraken en procedures. Het bezit en/of gebruik van drugs tijdens de werkuren is verboden.

Art. 5:

De UGent hecht belang aan een goede samenwerking in een sfeer van collegialiteit. Dit betekent dat er ruimte is voor overleg en opbouwend geformuleerde feedback.

Conflicten worden in een open dialoog en met het oog op een constructieve oplossing gehanteerd.

Art. 6:

De UGent wil een voorbeeldfunctie waarmaken en een breed gedragen preventiebeleid ontwikkelen waarin eenieder zijn verantwoordelijkheid neemt: de werkgever als verantwoordelijke voor het psychosociaal welzijnsbeleid, alle leden van de hiërarchische lijn als verantwoordelijken voor de toepassing ervan en elke medewerker als verantwoordelijke voor de naleving ervan.

In navolging van artikel 4 van bovenstaande principeverklaring zet de Universiteit Gent de logische volgende stap naar een *ethische code of gedragscode* omtrent grensoverschrijdend gedrag die voor alle leden van de universitaire gemeenschap een kader van ethische waarden, professionele verantwoordelijkheden, goede praktijken en beste omgangsvormen aangeeft. Hieruit blijkt dat de UGent

geen enkele vorm van grensoverschrijdend gedrag tolereert. Dit geldt voor elke vorm van ongewenst, onrechtmatig, onaanvaardbaar en schadelijk grensoverschrijdend gedrag (zie paragraaf 5). Dergelijk gedrag is moreel fout, ongeoorloofd, en laakbaar en is in een aantal gevallen ook wettelijk verboden en strafbaar.

2. WAAR LIGT DE GRENS?

In sommige gevallen is het bepalen van waar de grens van grensoverschrijdend gedrag ligt heel duidelijk omdat die door de wet vastgelegd werd (zie ook annex). Daarnaast is er echter wat men vaak de “grijze zone” noemt en daar is het minder evident om te bepalen waar de grens ligt. Iedereen heeft grenzen die de persoonlijke levenssfeer afbakenen en bepalen welke gedragingen van anderen aanvaardbaar zijn en welke over de schreef gaan. Tegelijkertijd is het voor een instelling als de UGent ook erg belangrijk dat men in vertrouwen met elkaar kan omgaan, dat er spontaniteit tussen mensen kan blijven bestaan, dat haar studenten en werknemers deel uitmaken van een warme universiteit. In een dergelijke universiteit moeten persoonlijke vragen en het geven van complimenten mogelijk zijn, maar moet dat gebeuren vanuit respect voor de grens van de ander.

Zo kan de ene persoon vragen van de leidinggevende naar zijn/haar gezinssituatie ervaren als een te loven bekommernis terwijl een andere persoon dezelfde vragen van dezelfde leidinggevende kan ervaren als inmenging in de persoonlijke levenssfeer. Veel kan ook te maken hebben met de manier waarop bijvoorbeeld een compliment geformuleerd wordt: “Oh, lieverd, je ziet er goed uit!” kan sneller ervaren worden als grensoverschrijdend terwijl “Wat zie je er goed uit vandaag, je straalt!” gemakkelijker echt als een compliment opgevat wordt.

Omdat grensoverschrijding een gevoel kan zijn, kan de realiteit ervan ook niet altijd weerlegd worden. Het is de *perceptie* van de persoon die een grensoverschrijding heeft ervaren die bepaalt dat er één geweest is. Communicatie hierover tussen beide partijen is dan ook erg belangrijk. Bepaalde relationele gedragsuitingen kunnen op zich onschuldig zijn: een student je thuis telefoonnummer geven om met hem of haar nog het laatste stukje van de masterproef te bespreken, met studenten of collega’s afspreken in een niet-professionele setting, enz. Sommige relationele gedragsuitingen zijn zelfs aan te moedigen: interacties van docenten met studenten buiten de lesomgeving kunnen een positief effect hebben op de academische en sociale ontwikkeling van de studenten; relaties waarin docenten mentors zijn voor studenten kunnen bevorderlijk zijn voor een algemene positieve waardering van de universitaire ervaring door de studenten; een direct leidinggevende die informeert naar het persoonlijk welbevinden van zijn/haar team toont een betrokkenheid voor het welzijn van de teamleden; een docent die gehoor geeft aan een student die een moeilijk leerproces toeschrijft aan familiale of persoonlijke situaties kan als empathisch beschouwd worden.

Maar de mogelijke onschuld en heilzaamheid van relationele gedragsuitingen vallen weg wanneer de persoon aan wie de goede intenties geuit worden, er ongepast gedrag in ziet. Grensoverschrijdingen moeten dan ook stopgezet worden, van zodra duidelijk is of gemaakt wordt dat ze ongewenst zijn.

Het is verder erg belangrijk dit te plaatsen in de bijzondere context van de werk- en onderwijs-omgeving waar ook bepaalde hiërarchische verhoudingen kunnen zijn. Als er hiërarchie is, is er immers ook sprake van machtsongelijkheid. Mensen die zich in een machtspositie bevinden, moeten zich daarvan bewust zijn en er geen misbruik van maken. Degenen die afhankelijk zijn van mensen die meer macht hebben, durven

niet steeds te uiten wanneer er voor hen grensoverschrijdingen zijn. Dat er geen opmerking of verzet komt tegen een ongewenste grensoverschrijding, is uiteraard geen teken van instemming.

Omdat de betekenis van grensoverschrijdingen maar langzaam duidelijk kan worden, is zelfs de onbetwistbare instemming op moment A geen teken van instemming op een later moment B, zelfs als het over hetzelfde gedrag gaat. Meer nog, de expliciete mondelinge instemming met een (seksuele) handeling is op zich geen teken van valide instemming. Naarmate de vrees voor represailles groter is (b.v. het ontzeggen van toekomstige arbeids- of promotiekansen), is het ook minder waarschijnlijk dat aan de druk wordt weerstaan.

3. ZORGEN VOOR ELKAAR

Van de leden van de UGent-gemeenschap wordt verwacht dat ze op een positieve, respectvolle manier met elkaar omgaan. Elk lid van de UGent-gemeenschap is medeverantwoordelijk voor ieder ander lid van de UGent-gemeenschap. Wie kennis heeft of getuige is van grensoverschrijdend gedrag, wordt ten stelligste aangespoord om actief tussen te komen en te melden en/of te verwijzen naar waar men kan melden. Zorgen voor elkaar betekent immers daadwerkelijk opkomen voor anderen en de passieve *bystander*-rol als ongewenst beschouwen. Het melden kan gebeuren aan een verantwoordelijk personeelslid van de UGent, bij het centraal meldpunt of bij een instantie die meldingsplicht heeft aan het centraal meldpunt – vertrouwenspersonen, ombudspersonen, hiërarchische oversten, zoals vakgroepvoorzitters, decanen, afdelingshoofden en directeurs.

De UGent wijst met grote zorg op de enorme impact die grensoverschrijdend gedrag kan hebben. Geen enkele vorm van vergelding als gevolg van melding zal worden getolereerd. Melders worden aan de UGent beschermd door een klokkenluidersstatuut dat door de Raad van Bestuur van 3 juni 2016 werd goedgekeurd.

4. RELATIES AAN DE UGENT

Uiteraard is het zo dat vriendschappelijke relaties tussen hiërarchisch gelijken aanvaardbaar zijn of zelfs een positief effect kunnen hebben. Dat maakt deel uit van de warme universiteit die we willen zijn. Ook vriendschappelijke relaties tussen hiërarchisch hoger geplaatsten en lager geplaatsten kunnen aanvaardbaar zijn als zij bevorderlijk zijn voor de prestaties van beide partijen in het licht van de professionele relatie die tussen hen heerst.

Niettemin geldt zowel op professioneel als op onderwijsgebied een regel van *gelijke opportuniteiten*:

de voordelen van de meer persoonlijke omgang mogen niet worden ontzegd aan andere personeelsleden of studenten die zich in dezelfde situatie bevinden.

De regel van de gelijke opportuniteiten voorkomt dat de hiërarchisch meerdere zijn of haar gunsten (bewust of onbewust) gaat aanwenden als een beloningsmiddel dat ontsnapt aan onderwijs- of arbeidsregelgeving. Ook kunnen personen waar men dan geen vriendschappelijke relatie mee heeft, zich benadeeld voelen en dat kan aanleiding geven tot conflict.

Daarnaast kunnen ook intieme relaties voorkomen tussen personeelsleden en tussen studenten. Dergelijke intieme relaties voldoen aan enkele voorwaarden:

- zij zijn vrij van elke vorm van onvrijwilligheid, dwang, intimidatie of exploitatie (en zijn dus consensueel);
- zij druisen op geen enkele manier in tegen het belang van de op het eerste gezicht zwakkere lid van de relatie (bijvoorbeeld de (doctoraats)studenten, de lager geplaatsten, ...);
- elke professionele of onderwijsmatige beoordeling van de partner in vergelijking met andere werknemers of studenten is afwezig (zie ook de regel van de gelijke opportuniteiten hierboven).

Intieme relaties kunnen dus ontwrichtend werken op de arbeids- of onderwijs-omgeving indien zij het vermoeden voeden van ongelijke behandeling binnen de arbeids- of onderwijscontext.

In het [Onderwijs- en Examenreglement van de UGent](#) werden volgende bepalingen opgenomen.

Met betrekking tot relaties tussen een examinator en een geëxamineerde stelt artikel 76 §2 dat:

De examinator vraagt een vervanging aan de voorzitter van de examencommissie indien er een bloed- of aanverwant tot en met de vierde graad moet worden geëvalueerd. Relaties die ontstaan ingevolge wettelijk samenwonen worden daarbij met aanverwantschap gelijkgesteld. De examinator vraagt eveneens om vervanging indien, omwille van een persoonlijke betrokkenheid met een student, de objectiviteit van de evaluatie in het gedrang kan komen.

Met betrekking tot relaties tussen een promotor, lid van een begeleidingscommissie of begeleider en een doctoraatsstudent stelt artikel 88 §2 dat:

Een bloed- of aanverwant tot en met de vierde graad kan niet optreden als promotor, lid van de doctoraatsbegeleidingscommissie of als begeleider. Relaties die ontstaan ingevolge wettelijk samenwonen worden daarbij met aanverwantschap gelijkgesteld. Ingeval deze verwantschap ontstaat na aanstelling van de betrokken promotor of begeleider of van het betrokken lid van de doctoraatsbegeleidingscommissie, verzoekt die promotor de faculteitsraad om vervanging. Hij of zij vraagt eveneens om vervanging indien, omwille van een persoonlijke betrokkenheid met een doctoraatsstudent, een goede begeleiding of een objectieve beoordeling van (de voortgang van) het proefschrift in het gedrang kan komen.

Met betrekking tot relaties tussen een lid van de examencommissie voor het doctoraatsexamen en een doctorandus stelt artikel 94 §1 dat:

Een bloed- of aanverwant tot en met de vierde graad, of een persoon die omwille van een persoonlijke betrokkenheid met een doctoraatsstudent onvoldoende garant kan staan voor een objectieve beoordeling van het proefschrift, kan geen deel uitmaken van de examencommissie. Relaties die ontstaan ingevolge wettelijk samenwonen worden met aanverwantschap gelijkgesteld.

Met betrekking tot de arbeidsrelatie wordt voorgesteld om in het arbeidsreglement van de UGent de volgende bepalingen op te nemen:

Indien een intieme relatie tussen medewerkers ontstaat, wordt van betrokkenen verwacht dat de normen van professionaliteit en onpartijdigheid gehandhaafd blijven. Verwacht wordt dat zij zo snel mogelijk hun direct leidinggevende informeren (of indien één van de betrokkenen leidinggevende is van de ander, diens leidinggevende). Deze melding wordt met de grootst

mogelijke discretie behandeld. Elke leidinggevende oordeelt over te maken afspraken en te nemen maatregelen. Die maatregelen kunnen, naast het afsplitsen van de inhoudelijke aansturing van de leidinggevende t.a.v. de betrokkene, desgevallend ook het overplaatsen naar een andere vakgroep, dienst of afdeling binnen de UGent inhouden.

5. BEGRIPPEN EN TOEPASSINGSDOMEIN MET VOORBEELDEN

In een samenleving als de UGent-gemeenschap, waarin mensen in de meest uiteenlopende relaties met elkaar treden, van de meest afstandelijke professionele tot de meest intieme amoureuze aard, neemt grensoverschrijdend gedrag diverse en erg subtiele gedaanten aan die verder in deze tekst zoveel mogelijk worden onderscheiden, gedefinieerd en geïllustreerd. Het gaat om alle vormen van geweld, discriminatie, intimidatie, pesterij, stalken, exploitatie, wangedrag en vergelding. Ook gaat het om alle vormen van seksueel geweld (van niet fysieke vormen waaronder seksuele intimidatie tot fysieke vormen en seksuele uitbuiting), discriminatie op grond van sekse, seksualiteit of genderidentiteit of seksuele oriëntatie.

De vormen van grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld die we hieronder beschrijven, zijn in overeenstemming met de meest recente wetenschappelijke bevindingen en definities alsook met de gangbare Belgische wetgeving. Indien één van onderstaande definities zou wijzigen bij wet, zal steeds de meest actuele definitie toepassing vinden.

5.1 VORMEN VAN GRENDOVERSCHRIJDEND GEDRAG

DISCRIMINATIE OP GROND VAN SEKSE, SEKSUALITEIT, GENDER(IDENTITEIT), GELOOF OF LEVENSBESCHOUWING, AFKOMST, GEZONDHEIDSTOESTAND, LICAMELIJKE OF FYSIEKE BEPERKING, POLITIEKE OVERTUIGING, SYNDICALE OVERTUIGING, ...

De UGent heeft in 2011 een non-discriminatieverklaring uitgevaardigd die [hier](#) teruggevonden kan worden¹.

INTIMIDATIE

Intimidatie slaat op intentioneel, verbaal, geschreven of fysiek gedrag van een persoon gericht tegen een andere persoon

- dat haar of hem bedreigt, intimideert of dwingt;
- voldoende ernstig, indringend en aanhoudend is om voor haar of hem van de UGent-campus, werk- of leefomgeving een vijandige omgeving te maken ;
- het werk, de studie, de opleiding, prestaties, leefomgeving van haar of hem aan de UGent of de deelname van haar of hem aan universitaire activiteiten op of buiten de locaties van de UGent verstoort ;
- haar of hem beperkt in de vrijheid om deel te nemen en te genieten van de diensten, activiteiten en voorrechten die de UGent verleent.

In verbale, geschreven of symbolische vorm houdt intimidatie één of meerdere van de volgende voorwaarden in:

¹ Voor de wetgeving inzake discriminatie, zie:

http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&table_name=wet&cn=2007051035
en http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&table_name=wet&cn=2007051036 .

- de inhoud omvat persoonlijk beledigende scheldwoorden of benamingen die inherent een grote waarschijnlijkheid met zich meebrengen dat ze een heftige of intense reactie zullen uitlokken;
- de inhoud omvat de uiting van een intentie om een gewelddaad te plegen tegen een specifiek individu of een groep individuen ;
- de inhoud is een bedreiging van een persoon of een groep van personen met de intentie een andere persoon of een groep van personen in een toestand te brengen waarin deze vrezen voor persoonlijke fysieke of psychische schade of aan een naastbestaande.

Intimidatie (1) kent grotendeels twee types :

- 1) intimidatie met discriminatie: woorden, niet-verbale symbolen, en acties die gericht zijn tegen een persoon of groep van personen omwille van origine, huidskleur, gender, genderidentiteit en –expressie, seksuele oriëntatie, gezinsvorm of –samenstelling, religie, nationale afkomst, leeftijd, beperking, e.a.
- 2) intimidatie zonder discriminatie: woorden, niet-verbale symbolen, acties die tegen een persoon of groep van personen zijn gericht zonder dat er bijkomend sprake is van discriminerend gedrag.

Intimidatie die is geïnspireerd door discriminatie houdt een verzwarende factor in omwille van de negatieve impact die ze heeft op de waarde van diversiteit. Zij is bijgevolg volledig incompatibel met het engagement dat de UGent aanging in verband met diversiteit, inclusiviteit en gelijke kansen.

PESTE(RIJE)N

Pesterijen op het werk worden gedefinieerd als een onrechtmatig geheel van meerdere gelijkaardige of uiteenlopende gedragingen, buiten of binnen de onderneming of instelling, die plaats hebben gedurende een bepaalde tijd en die tot doel of gevolg hebben dat de persoonlijkheid, de waardigheid of de fysieke of psychische integriteit van een persoon wordt aangetast, dat zijn betrekking in gevaar wordt gebracht of dat een bedreigende, vijandige, beledigende, vernederende of kwetsende omgeving wordt gecreëerd.

De constitutieve elementen van pesterijen zijn: het onrechtmatig karakter van het geheel van de gedragingen, de herhaling van de gedragingen in de tijd en de gevolgen ervan.

Deze gedragingen uiten zich onder meer in woorden, bedreigingen, handelingen, gebaren of eenzijdige geschriften.

Men dient het onrechtmatige karakter van het geheel van de gedragingen in aanmerking te nemen. Zelfs wanneer de gedragingen individueel genomen als onschuldig kunnen worden beschouwd, leidt de opeenstapeling ervan tot een aantasting van de persoonlijkheid, de waardigheid of de fysieke of psychische integriteit van een persoon.

Het hoeft niet noodzakelijk te gaan om eenzelfde gedrag dat zich herhaalt. Het is voldoende dat de gedragingen – zelfs van verschillende aard- zich voordoen gedurende een bepaalde tijd.

De ander moet niet noodzakelijk opzettelijk hebben gehandeld. Het volstaat dat zijn gedrag een impact heeft op de persoon, zelfs als de andere deze gevolgen niet gewenst heeft.

(definitie en duiding overgenomen van FOD WASO; wet 4 augustus 1996, art 32 ter met aanvulling in de wet van 28 februari 2014)

Pesten of pesterij omvat elke vorm van ernstig, aanhoudend, storend, krenkend, kwetsend intimideren, koeioneren, afdreigen, afbekken of viseren van één of meerdere perso(o)n(en door een andere persoon of groep van personen.

Kenmerken van pestgedrag kunnen onder meer de volgende zijn:

- het gedrag vanis ongevraagd en ongewenst door degene die het ondergaat
- de handelingen van de pester(s) zijn opzettelijk, herhaald en vaak meedogenloos
- er bestaat een machtsonevenwicht dat de pester(s) bevoordeelt ten opzichte van degene die gepest wordt
- er bestaat steun voor de pesters de door een groep van gelijken, van wie sommigen actief de pester aanmoedigen en anderen gewoon toekijken, maar niets doen om hun collega's of medestudenten te helpen die een mikpunt vormen
- de personen die een doelwit vormen trekken als gevolg van het pestgedrag op een negatieve manier de aandacht van hun gelijken en worden verder actief uit de groep geduwd en geïsoleerd
- de uitsluiting en isolering uit van de grotere groep van gelijken versterkt de macht van de pester(s).

Pesterijen op het werk² kunnen bijvoorbeeld de volgende handelingen beslaan:

- onophoudelijk tot doelwit van kritiek maken, van muggenzifterij, haarkloverij of vitterij, waardoor het zelfvertrouwen wordt ondermijnd
- overstemmen, marginaliseren, isoleren, uitsluiten door hen te negeren, collega's te verbieden met hen te praten, te verhinderen dat personen zich uitdrukken door hen voortdurend te onderbreken, hen niet uit te nodigen voor vergaderingen of werk-gerelateerde samenkomsten, en speciaal voor extra-professionele samenkomsten die de onderlinge interactie van collega's moeten verbeteren
- bedreigen, uitjouwen, uitjoelen, beledigen, beschimpen, uitschelden, vernederen, kleineren, betuttelen
- afzonderen, isoleren, verschillend behandelen
- onrealistische, steeds wijzigende doelstellingen en deadlines opleggen
- overstelpen met werk, helemaal geen of enkel nutteloos werk opleggen, of essentiële informatie voor de uitoefening van een functie ontzeggen, waardoor ze in diskrediet worden gebracht
- verhoogde verantwoordelijkheid geven, maar hen elke vorm van autoriteit ontnemen
- plagiëren, hun werk stelen en er de eer voor opstrijken
- excessief monitoren, collega's dwingen om valse klachten neer te leggen
- jaarlijks verlof, ziekteverlof of rouwverlof ontzeggen

² Naar analogie van: a) De wet van 28 februari 2014 tot aanvulling van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk wat de preventie van psychosociale risico's op het werk betreft, waaronder inzonderheid geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk; b) De wet van 28 maart 2014 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek en de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk wat de gerechtelijke procedures betreft; en c) Het koninklijk besluit van 10 april 2014 betreffende de preventie van psychosociale risico's op het werk.

- verkeerd te portretteren, hun woorden en handelingen te verdraaien, vervormen, verkeerd weer te geven onrechtmatige verbale of geschreven waarschuwingen geven of hen tuchtmaatregelen opleggen
- tot ontslag, ziekteverlof of vroege pensionering wegens ziekte dwingen
- ...

Een bijzondere vorm van pesten is CYBERPESTEN: Pesterij via elektronische weg (online via tablet, desktop en/of mobiel met email, posting op sociale netwerksites, instant messaging). De pester kan dit anoniem doen of op sociale netwerksites zelfs de identiteit van de persoon zelf aannemen.

Vormen van cyberpesten zijn onder meer :

- email bombing, een vorm van netmisbruik die erin bestaat enorme hoeveelheden email naar een adres te sturen in een poging de inbox te doen overlopen of de server te overweldigen waar het adres wordt gehost
- list linking, ook gekend als een emailclusterbom, waarbij men een bepaald emailadres gaat laten aanmelden op verscheidene emaillijstabonnementen; de geviseerde persoon moet dan voor al die ongewenste services manueel uitschrijven ; de aanval kan automatisch worden uitgevoerd met simpele scripts, is bijna onmogelijk te traceren en mogelijk erg destructief
- geruchten of roddels posten over iemand, dreigementen, seksuele opmerkingen, persoonlijke info van de geviseerde persoon publiek maken, of denigrerende labels gebruiken (haatmails)

Cyberpesten wordt meer en meer als een zwaardere vorm van pesten dan niet-elektronisch pesten beschouwd omdat de geviseerde persoon de neiging heeft het als een echte sociale uitsluiting te beschouwen.

SEKSISME

De Belgische wetgeving (ingevoegd bij Wet van 22 mei 2014 ter bestrijding van seksisme in de openbare ruimte en tot aanpassing van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie teneinde de daad van discriminatie te bestraffen) definieert seksisme als volgt:

“Onder seksisme wordt begrepen elk gebaar of handeling die, in artikel 444 van het Strafwetboek bedoelde omstandigheden, klaarblijkelijk bedoeld is om minachting uit te drukken jegens een persoon wegens zijn geslacht, of deze, om dezelfde reden, als minderwaardig te beschouwen of te reduceren tot diens geslachtelijke dimensie en die een ernstige aantasting van de waardigheid van deze persoon ten gevolge heeft.”

“Seksisme wordt bestraft met een gevangenisstraf van een maand tot een jaar en met een geldboete van vijftig euro tot duizend euro of met een van die straffen alleen.”

BELAGEN (STALKEN)

Belagen is de juiste juridische term voor stalken. Volgens het Belgisch Strafwetboek (Artikel 442bis) is belagen het gedrag van een persoon dat herhaald wordt, specifiek op een andere persoon is gericht, en die andere persoon (of een lid van het gezin of de omgeving van die persoon) ertoe brengt te vrezen voor haar of zijn veiligheid of bezittingen, of haar of hem “aanzienlijk emotioneel leed” bezorgt.

Het “herhaald” gedrag verwijst naar twee of meerdere handelingen waarbij – bijvoorbeeld, niet beperkend – de stalker rechtstreeks of onrechtstreeks of via derden, met behulp van gelijk welke methode, actie, apparaten, middelen de persoon monitort, observeert, volgt, gadeslaat, bespiedt, bedreigt, in haar of zijn richting of over haar of hem communiceert of zich bemoeit of inlaat met haar of hem of haar of zijn bezittingen;

Het “aanzienlijk emotioneel leed” is “substantiële psychische angst, stress of lijden dat mogelijk (maar niet noodzakelijk) professionele behandeling of counseling vereist”³

Belaging vormt een patroon van gedragsvormen, waartoe o.a. behoren:

- a. “niet-consensuele” communicatie zoals communicatie in eigen persoon, telefonische oproepen, voicemail, sms’jes of realtime tekstberichten via instant messaging services, emailberichten, postings op sociale netwerksites, postings van beelden of informatie op websites, geschreven brieven, geschenken, bestellingen van goederen of diensten of gelijk welke andere vormen van communicatie die ongewenst zijn en de persoon in een staat van stress of angst brengen;
 - b. volgen, achtervolgen, opwachten, onuitgenodigd opdagen op een werkplaats, woonplaats, leslokaal, of andere locaties gefrequenteerd door de geïsoleerde persoon ;
 - c. monitoren van online activiteiten, bespieding en andere types van observatie en surveillance, door fysieke nabijheid of via elektronische apparaten, pogingen om informatie te vergaren over de melder
 - d. vandalisme, inclusief aanvallen op gegevens en uitrusting;
 - e. directe fysieke en/of verbale bedreigingen tegen een geïsoleerde persoon, of tegen diens gezin, familie, vrienden, collega’s en/of klasgenoten, of tegen diens huisdieren;
 - f. vergaren van informatie over de geïsoleerde persoon bij familie, vrienden, collega’s en/of klasgenoten
 - g. manipulatieve en controlerende gedragingen zoals dreiging om zichzelf iets aan te doen, of dreigementen om een naaste van de melder kwaad te doen;
 - h. schandalisering, belastering, laster, eerroof, posts van valse informatie over de geïsoleerde persoon, of als haar of hem zelf op websites, newsgroups, blogs, en andere sites die publieke bijdragen toelaten, waardoor anderen worden aangemoedigd de persoon lastig te vallen, te intimideren, bedreigen, enz.
 - i. zich uitgeven voor iemand anders dan zichzelf om transacties, kredieten, leningen of andere contractuele overeenkomsten te initiëren
 - j. voorbereidingen treffen, stappen ondernemen om de geïsoleerde persoon te ontmoeten onder valse voorwendsels.
- Dit gedrag neemt verschillende vormen aan: herhaald, nabij fysiek of visueel contact, aankijken, bekijken, volgen, rechtstreekse of impliciete bedreigingen uiten via telefoonoproepen, emailberichten, brieven, boodschappen.

CYBERSTALKEN omvat het gebruik van het internet of andere elektronische middelen of media om een individu, groep of organisatie te stalken en lastig te vallen. Dit kan via valse beschuldigingen, schandalisering, (be)laster(ing), eerroof, smaad, af luisteren, identiteitsdiefstal, bedreigingen, vandalisme, aanspreken voor seks, of het verzamelen van informatie die kan worden gebruikt om te bedreigen, in

³ De wet spreekt over belaging, en de belager is iemand “die een persoon heeft belaagd terwijl hij wist of had moeten weten dat hij door zijn gedrag de rust van die bewuste persoon ernstig zou verstoren”. Vervolg kan alleen als de persoon die beweert te worden belaagd een klacht neerlegt tegen de belagende persoon.

verlegenheid te brengen of te pasten, lastig te vallen, te intimideren. Cyberstalken gaat vaak gepaard met offline of realtime stalken.

GEWELD

Geweld wordt gedefinieerd als elke feitelijkheid waarbij een persoon psychisch of fysiek wordt bedreigd of aangevallen. Geweld uit zich hoofdzakelijk door handelingen die op een bepaald ogenblik gesteld worden, zoals bedreigingen, fysieke agressie (zoals directe slagen, bedreigingen bij een gewapende overval,...) of verbale agressie (zoals beledigingen, smaad,...) (wet 4 augustus 1996, art 32 ter met aanvulling in de wet van 28 februari 2014).

Geweld omvat elke vorm van gewelddadig gedrag, daadwerkelijk of in de vorm van bedreiging, verbaal of fysiek, gericht tegen de lichamelijke en/of psychische integriteit van een persoon. Ook alle vormen van risicovol gedrag die de gezondheid of veiligheid van andere personen binnen de UGent-gemeenschap bedreigen of in het gedrang brengen, vallen onder de noemer geweld.

VICTIMISATIE

Victimisatie is het proces waarin een persoon tot slachtoffer wordt gemaakt door een andere persoon of groep van personen, of slachtoffer wordt onder invloed van de acties van een andere persoon of groep van personen.

- PRIMAIRE VICTIMISATIE kan op verscheidene manieren gebeuren en omvat bijvoorbeeld pesten, fysieke mishandeling, seksuele mishandeling of misbruik, verbale agressie, aanranding, beroving, enz.
- SECUNDAIRE VICTIMISATIE duidt victimisatie aan die het gevolg is van een eerdere victimisatie, een hertraumatisering van het slachtoffer van een seksuele aanranding, misbruik of verkrachting. Frequente vormen omvatten de schuld bij het slachtoffer leggen, het verhaal van het slachtoffer niet geloven, de aanval op het slachtoffer minimaliseren, ongepast gedrag stellen of onbehoorlijke taal gebruiken na de aanval (komt voor bij het medisch, politieel of justitieel personeel dat een slachtoffer opvangt)

VERGELDING

Vergelding is elke vorm van intimidatie, bedreiging, dwang of discriminatie, van wraak, represaille of schadeberokkening jegens een individu omdat dit individu:

- schriftelijk of mondeling melding deed van of klacht neerlegde wegens discriminatie, intimidatie, seksueel wangedrag of geweld,
- op om het even welke manier deelnam aan het onderzoek of de opvolging van een dergelijke melding of klacht,
- zich heeft verzet tegen discriminerend of seksueel intimiderend gedrag en andere vormen van seksueel geweld (zie infra),
- om het even welk recht uitoefende of verantwoordelijkheid opnam die onder deze code, de procedures of de wetgeving ressorteert.

5.2 VORMEN VAN SEKSUEEL GRENDOVERSCHRIJDEND GEDRAG

Seksueel grensoverschrijdend gedrag of seksueel geweld omvat elke seksuele daad die tegen iemands wil wordt uitgevoerd. Het kan door eender welke persoon uitgevoerd worden ongeacht zijn of haar relatie tot het slachtoffer, in gelijk welke omgeving (2).

Deze ruime definitie (WHO 2015) onderstreept dat de seksuele handelingen niet gewenst was door minstens één betrokken partij. Het aangeven dat deze seksuele handeling niet gewenst was, kan maar hoeft niet op een actieve verbale of fysieke manier geuit te zijn. Wanneer iemand tot seksuele daden aangezet wordt tegen zijn of haar wil, of die daad nu volledig gesteld werd of niet, alsook een poging tot het betrekken van iemand in seksuele daden zonder dat deze de aard of de conditie van de daad snapt, of zonder dat hij/zij kan weigeren deel te nemen of onwil kan uiten bijvoorbeeld door ziekte, een mentale, fysieke of intellectuele beperking, de invloed van alcohol of drugs, of door intimidatie of druk" (3) wordt als seksueel geweld beschouwd.

Hieruit blijken dus twee belangrijke zaken (4) : 1) iemand wordt gedwongen tot seks zonder dat zij of hij dat wil; 2) er is geen sprake van "geïnformeerde seksuele toestemming".

Naar gelang de graad van fysiek contact kunnen we seksueel geweld in 4 vormen opdelen (5-7). De benaming hiervan kan verschillen van de huidige Belgische strafwetgeving:

- 1) SEKSUELE INTIMIDATIE:** Hierbij is er geen fysiek contact. Seksuele intimidatie omvat verbale en non-verbale, ongewenste en vaak herhaalde en onbeantwoorde seksuele handelingen waarbij er geen fysiek contact is en die tegen de wil van een andere persoon worden geuit. Deze persoon geeft hiervoor dus geen toestemming of is niet in staat om toestemming te geven of te weigeren (5-7). Seksuele intimidatie kan rechtstreeks tegen de persoon worden geuit of achter de rug of via informatie- en communicatietechnologie.

Seksuele intimidatie omvat onder meer volgende seksuele gedragsuitingen:

- elke ongewenste, vaak herhaalde en onbeantwoorde seksuele uitnodiging of vraag naar seksueel contact,
- opdringerige, inbreuk makende seksueel expliciete vragen,
- verbale seksuele insinuaties, toespelingen, hints of opmerkingen,
- seksueel suggestieve geluiden maken als zuiggeluiden, smakken, zuchten, ...
- scheldnamen gebruiken zoals, "slet", "bitch", "kech", "hoer", "mietje", "flikker", "cock sucker", ...
- seksueel bespotten, ridiculiseren,
- frequente misplaatste grappen over seks maken,
- ongewilde seksuele aandacht,
- lonken, loeren, schuinse blikken werpen, vuil grijnzen, verlekkerd kijken, wellustige blikken werpen, staren naar geslachtsdelen zoals bijvoorbeeld naar de boezem van een vrouw of de kont van een man
- seksueel suggestieve gebaren maken zoals knipogen, met de tong over de lippen wrijven, heupstoten maken, ...
- roddels verspreiden over de seksualiteit van een persoon
- de seksuele aantrekkelijkheid van een persoon een score geven
- dreiging met een seksuele daad om een ander doel te bereiken,
- directe of indirecte bedreigingen of omkoppingen voor een ongewenste seksuele activiteit

- graffiti schrijven of tekenen over de seksualiteit van een persoon, seksuele graffiti of boodschappen op toiletmuren- en deuren
 - brieven, aantekeningen, telefoonoproepen, of materiaal van een seksuele aard maken en/of verspreiden
 - het tentoonspreiden van beeldkalenders met naaktfoto's
 - het verplicht uitkleden terwijl de pleger ongewenst toekijkt,
 - ongewenst moeten bekijken van iemand die naakt is of pornografisch materiaal,
 - het nemen van naaktfoto's van seksuele aard van een persoon die hiervoor geen toestemming geeft of niet in staat is om toestemming te geven of te weigeren
- ➔ Seksuele intimidatie binnen de UGent gemeenschap omvat één of meerdere vormen van bovenvermeld gedrag dat:
- gericht is tegen een specifiek individu of een groep van individuen,
 - een aanhouden en herhaald karakter heeft, of eenmalig maar indringend en gericht op de persoon,
 - rekening houdend met de context waarin het wordt vertoond, als een seksueel geladen vorm van lastig vallen, pesten, kwellen, bedreigen, enz. kan worden beschouwd,
 - waarbij, ongeacht of het gaat om personeel of studenten, bedreigd kan worden dat onderwerping aan dergelijk gedrag expliciet of impliciet een voorwaarde wordt voor tewerkstelling, onderwijs of studie, of voor de deelname aan een universitaire activiteit,
 - en/of dat tot doel en effect kan hebben: het werk of de studieprestatie te verstoren, een intimiderende of vijandige omgeving te creëren voor tewerkstelling, onderwijs en studie, of voor de deelname aan een universitaire activiteit.
- ➔ De UGent beschouwt seksuele intimidatie als een verzwarende vorm van seksueel geweld/grensoverschrijdend gedrag wanneer het gaat om seksueel intimiderend gedrag van hiërarchisch hoger geplaatsten tegenover het personeel waaraan zij leiding geven of als het gaat om gedrag van een personeelslid jegens een student.
- ➔ **Seksuele pesterij** is een vorm van seksuele intimidatie die gericht is op de sekse van een persoon, haar of zijn lichaam, seksuele oriëntatie of seksuele activiteit, genderidentiteit of – expressie, enz. en omvat zowel fysiek, verbaal als emotioneel pestend, krenkend, kwetsend of storend seksueel intimiderend, koeionerend, afdreigend, afbakkend enz. gedrag dat rechtstreeks tegen de persoon kan worden vertoond of achter de rug of via informatie- en communicatietechnologie. Het gedrag kan verschillende vormen aannemen, zoals het gebruik van seksuele termen om een persoon klein te krijgen, zoals iemand een “hoer”, “slet”, “matras”, “homo”, “flikker” noemen, of de verspreiding van geruchten over iemands vermeende seksleven, enz.

Een bijzondere variant is cyberpesten met seksueel suggestieve beelden, waarbij online beelden worden verspreid of publiek gemaakt van de geviseerde persoon zelf, al of niet gefotoshopt of bewerkt met after effects, ofwel van andere personen die de persoon moeten voorstellen, vaak in extreem expliciete, obscene en aanstootgevende houdingen. Omdat de grens tussen cyberpesten en sexting (het delen van seksueel getinte foto's of

berichten via mobiele media) vaak heel dun is, kunnen deze bepalingen ook toegepast worden op bepaalde gevallen sexting.

- 2) **SEKSUEEL MISBRUIK:** Hierbij is er fysiek contact maar geen penetratie. Seksueel misbruik is het onder dwang opdringen van een fysieke daad van seksuele aard: het opzettelijk betasten van de penis, vagina, de poep, borsten, binnenkant van de billen of poep inbegrepen, en dit bij een persoon die hiervoor geen toestemming geeft of niet in staat is om toestemming te geven of te weigeren (5-7).
- 3) **POGING TOT VERKRACHTING:** elke opzettelijke poging tot verkrachting onder dwang waar contact is tussen de penis, een object, vinger of hand en een lichaamsopening als de vagina, de anus of de mond zonder dit te (kunnen) penetreren, en dit bij een persoon die hiervoor geen toestemming geeft of niet in staat is om toestemming te geven of te weigeren (5-7).
- 4) **VERKRACHTING:** Het opzettelijk penetreren van gelijk welk lichaamsdeel of lichaamsopening met een seksueel orgaan, een ander lichaamsdeel of een object en dit bij een persoon die hiervoor geen toestemming geeft of niet in staat is om toestemming te geven of te weigeren (5-7).

Verkrachting kan verschillende vormen aannemen, zoals:

- Enkelvoudige verkrachting: 1 keer oraal, vaginaal, anaal of in een andere lichaamsopening
- Meervoudige verkrachting: verkrachting in meerdere lichaamsopeningen of meerdere keren
- Groepsverkrachting: verkrachting door meer dan één persoon tegelijkertijd of de één na de ander
- Gedwongen abortus
- Gedwongen seks binnen een huwelijk of relatie

Deze 4 vormen kunnen binnen enkele bijzondere contexten voorkomen (5-7), zoals bijvoorbeeld:

-SEKSUELE UITBUITING: Onder seksuele uitbuiting verstaan we elk misbruik van een kwetsbare positie, machtsverschil of vertrouwen met een seksueel doel. Het tijdelijk, sociaal of politiek profiteren van de seksuele uitbuiting van iemand anders is hierbij inbegrepen. Voorbeelden van seksuele uitbuiting zijn gedwongen pornografie of prostitutie waarvoor iemand anders het geld krijgt, seksuele afpersing in ruil voor middelen, diensten of hulp (vb papieren, eten, onderdak,...), seksuele slavernij en gedwongen huwelijken. Seksuele uitbuiting is één van de doelen achter mensenhandel die op een seksuele manier wordt geuit (5-7).

-SEKSUEEL GEWELD ALS OORLOGSWAPEN OF FOLTERING: Misdaden tegen de menselijkheid van seksuele aard zoals verkrachting, seksuele slavernij, gedwongen abortus of sterilisatie of elke andere daad om geboorte te voorkomen, gedwongen zwangerschap, gedwongen bevalling of gedwongen opvoeding. Seksueel geweld als vorm van foltering is elke bedreiging met of daad van seksuele aard waarbij zware mentale of fysieke pijn of lijden wordt veroorzaakt met het oog op het vrijgeven van informatie, getuigenis of straffen van het slachtoffer of een derde persoon, het intimideren van die persoon of een derde persoon of het vernietigen van een deel of een volledige nationale, etnische, raciale of religieuze groep (5-7) .

REFERENTIES:

1. Antidiscriminatieverklaring van de Universiteit Gent, (2011), Raad van Bestuur Universiteit Gent, 28.05.2011.
2. WHO. Strengthening the medico-legal response to sexual violence. Geneva: WHO; 2015.
3. WHO. World report on violence and health. Geneva: WHO; 2002 .
4. Keygnaert I, Van Melkebeke, I. Zorg voor slachtoffers van seksueel geweld: Gids voor steunfiguren. Gent: ICRH- Universiteit Gent; 2018, *ISBN: 9789078128526*.
5. Keygnaert I. Sexual Violence and Sexual Health in Refugees, Asylum Seekers and Undocumented Migrants in Europe and the European Neighbourhood: Determinants and Desirable Prevention. Ghent: ICRH-Ghent University; 2014 *ISBN 978-9078128-304*.
6. Keygnaert I. Seksueel geweld: Wat is het en hoe gaan we er mee om? Informatiepakket voor deelnemers studenten aan de JA²=SEX Campagne 2016-2017. ZIJN vzw & ICRH-Universiteit Gent. Brussel; 2016.
7. Keygnaert IVdG, B; De Schrijver, L; Van Braeckel, D; Roelens, K. Holistische zorg voor slachtoffers van seksueel geweld. In: Gijs LA, L.; Dewitte, M; Enzlin, P.; Georgiadis, J.; Kreukels, B.; Meuleman, E. , editor. Leerboek Seksuologie. 3. Houten: Bohn Stafleu van Loghum; 2018.

ANNEX: SEKSUEEL GEWELD VOLGENS DE BELGISCHE WETGEVING

De Belgische wetgeving maakt een onderscheid op basis van het soort contact dat er bij seksueel geweld plaats vond.

1) ONGEWENSTE SEKSUELE INTIMITEITEN

Ongewenste seksuele intimiteiten bij volwassenen omvatten alle vormen van seksuele intimidatie waarbij er geen dwang of bedreiging werd geuit en waarbij geen minderjarige betrokken werd (5-7).

Het gaat dus enerzijds om de verbale vormen, zo bijvoorbeeld: ongewenste, vaak herhaalde en onbeantwoorde seksuele uitnodigingen, ongewilde seksuele aandacht, vraag naar seksueel contact, verbale seksuele insinuaties of opmerkingen, nafluiten, schunnige moppen.

Anderzijds gaat het ook om de non-verbale vormen van seksuele intimidatie als exhibitionisme, iemand ongevraagd met porno of masturbatie confronteren zonder die daartoe te dwingen. Het ontbrekende element van dwang en meerderjarigheid is cruciaal om het onderscheid te maken met aanranding van de eerbaarheid.

Ongewenste seksuele intimiteiten kunnen strafbaar gesteld worden onder de noemer van openbare zedenschennis (Artikel 383 en 385 van het Belgisch Strafwetboek).

2) AANRANDING VAN DE EERBAARHEID

Het Belgisch strafwetboek beschrijft 2 vormen van aanranding van de eerbaarheid die verschillen op basis van de aan- of afwezigheid van geweld en bedreiging en de aan- of afwezigheid van instemming die gelinkt wordt aan de leeftijd van de betrokkenen.

Volgens het Belgisch strafwetboek (Artikel 373) betreft aanranding van de eerbaarheid met geweld of bedreiging bij een levende persoon die 16 jaar of meer is:

- 1) elke seksuele daad waartoe iemand tegen zijn/haar wil en/of zonder zijn/haar toestemming aangezet of in betrokken wordt,
- 2) waarbij geweld en/of een bedreiging wordt gebruikt,
- 3) waarbij er geen penetratie plaats vond maar waarbij de seksuele integriteit van de betrokken perso(o)n(en)/slachtoffer(s) aangetast wordt
- 4) en die door de pleger opzettelijk en uit vrije wil,
- 5) rechtstreeks door de pleger of via behulp van een derde persoon uitgevoerd wordt.

Het omvat dus de bovengenoemde vormen van seksuele intimidatie (geen fysiek contact) en seksueel misbruik (fysiek contact zonder penetratie) waartoe het slachtoffer niet instemde of niet kon instemmen en waarbij er wel een bedreiging werd geuit en/of dwang werd uitgeoefend voor of tijdens deze seksuele handelingen door de pleger van deze handelingen.

- De dwang waarvan sprake kan fysiek of moreel van aard zijn en is een bedreiging die het slachtoffer doet vrezen voor een gevaar voor zichzelf of voor een naastbestaande. Dit gaat onder meer over het uitoefenen van druk, het toedienen van alcohol of verdovende middelen, het gebruiken van geweld of dreiging met geweld om een persoon tegen haar of zijn wil ertoe te bewegen seksueel contact te hebben, met

inbegrip van aanhoudende pogingen om seksueel contact te hebben met iemand die al heeft geweigerd.

- Er is ook sprake van dwang gelinkt aan seksueel geweld wanneer een persoon een andere persoon bedreigt met de intentie om de seksuele oriëntatie, consensuele seksuele ervaringen, seksueel expliciete niet bewegende of bewegende beelden, op welke drager ook, van de andere persoon aan familie, vrienden of algemeen in het openbaar te onthullen, bekend te maken, aan het licht te brengen, te verraden, enz.

Het Strafwetboek bepaalt verder dat de aanranding van de eerbaarheid gepleegd wordt “op een persoon *of* met behulp van een persoon”. Dit betekent dat het niet noodzakelijk gaat om een pleger die zelf het slachtoffer aanrandt, maar dat het ook gaat om gevallen waarbij de pleger een ander persoon kan dwingen tot seksuele handelingen met het slachtoffer of het slachtoffer zelf dwingt tot seksuele handelingen met de pleger of een derde (en waarbij er geen penetratie voorkomt).

De vorm van aanranding van de eerbaarheid waarbij er geen geweld of bedreiging wordt geuit en waarbij er mogelijks wel toestemming werd verleend is voornamelijk gelinkt aan de seksueel minderjarige leeftijd van het slachtoffer en de graad van verwantschap en samenwonen van de pleger met het slachtoffer. De leeftijd van seksuele meerderjarigheid in België ligt op 16 jaar (Artikel 372 van het Strafwetboek). Voor die leeftijd kan men dus wettelijk gezien nog niet wettig instemmen tot seksuele contacten. Verder stelt een vreemde kronkel in het strafwetboek (Artikel 372 § 6) dat men voor de leeftijd van 14 ook niet kan instemmen tot penetratie. Bijgevolg wordt elk seksueel contact met penetratie met een minderjarige jonger dan 14 jaar beschouwd als verkrachting met geweld, ook als de minderjarige onder de 14 toestemming zou hebben gegeven (Artikel 373 van het Strafwetboek). Bij 14- en 15-jarigen die gepenetreerd worden is er sprake van verkrachting als die minderjarige in die leeftijdscategorie daar niet mee heeft ingestemd. Bij instemming wordt dit seksueel contact met penetratie wel beschouwd als een geweldloze aanranding van de eerbaarheid. Dit geldt ook voor alle andere seksuele contacten zonder penetratie met een min-16-jarige: deze worden steeds als aanranding van de eerbaarheid en dus als een misdrijf beschouwd (zie Artikel 372 van het Belgisch Strafwetboek indien zonder geweld, Artikel 373 indien met geweld en/of bedreiging).

Tenslotte stelt het Strafwetboek (zie Artikel 374) dat er sprake is van aanranding van de eerbaarheid zodra er een begin van uitvoering is.

3) VERKRACHTING

De Belgische wetgeving omschrijft verkrachting als volgt: “Verkrachting is elke daad van seksuele penetratie van welke aard en met welk middel ook, gepleegd op een persoon die daar niet in toestemt” (Artikel 375 Belgisch Strafwetboek).

Deze omschrijving is dus in lijn met de eerder gestelde definitie van de Wereldgezondheidsorganisatie. Het is zeer belangrijk om hierbij te preciseren (5-7):

- 1) dat het om gelijk welke soort seksuele penetratie gaat (orale, vaginale, anale penetratie of seksuele penetratie in gelijk welke andere lichaamsopening zoals bijvoorbeeld de neus, het oor, een wonde...)
- 2) met gelijk welk middel: dus niet enkel met een penis, vinger of tong maar met gelijk welk lichaamsdeel of met een object

- 3) er niet noodzakelijk een ejaculatie moet plaatsvinden
- 4) de miniemste vorm van penetratie voldoende is om als verkrachting beschouwd te worden
- 5) Net zoals bij aanranding van de eerbaarheid stelt de pleger deze seksuele penetratie opzettelijk en uit vrije wil
- 6) Maar de afwezigheid van geldige en geïnformeerde toestemming van het slachtoffer gaat verder dan de dwang of bedreiging die de pleger heeft geuit: de pleger kan ook het slachtoffer via een list in deze seksuele daden met penetratie hebben betrokken, of de afwezigheid van een geldige toestemming kan gelinkt worden aan een mentale of fysieke beperking, aan een tijdelijke of permanente onvolwaardigheid (bijvoorbeeld bewusteloosheid, intoxicatie, coma,...) of aan seksuele minderjarigheid van het slachtoffer.

Ook een poging tot verkrachting (bedoeling tot penetratie maar niet gelukt) is strafbaar (Artikel 52 van het Strafwetboek).